

УДК 271.2

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2021.37.3>

КОНЦЕПЦІЯ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЦЕРКВИ АДВЕНТИСТІВ СЬОМОГО ДНЯ

Костянтин Кампен

*Український гуманітарний інститут,
гуманітарний факультет, кафедри філософії, теології та історії церкви
бул. Інститутська, 14, 08293, м. Буча, Київська область, Україна*

У статті досліджено практичні методи реалізації особистісного розвитку учнів в закладах освіти Церкви Адвентистів сьомого дня. Розглянуто розвиток фізичної, духовної, інтелектуальної та соціальної сфер особистості. Констатовано, що для фізичного розвитку учнів адвентистські освітні заклади інтегрують в освітній процес вісім принципів здорового способу життя, що практикуються цією релігійною організацією з часу заснування. Встановлено, що фізичний складник учнів, в освітній системі адвентистів, розвивають за допомогою двох інструментів, а саме: різноманітні фізичні активності та через так званий «досвід праці». Визначено, що духовну сферу особистості учнів адвентисти зазвичай розвивають за допомогою залучення до участі в богослужіннях та уроках по вивченню Святого Письма, окремі складники яких інтегруються в освітній процес через основні та додаткові шкільні предмети. Методи інтелектуального розвитку учня включають процес постійного оновлення освітньої бази та систематичну перевірку міжнародною акредитаційною комісією, яка слідкує за виконанням вимог щодо рівня якості в закладах освіти Церкви Адвентистів сьомого дня. Щодо розвитку соціального складника особистості учнів, то вона реалізовується через залучення учнів до різних волонтерських та соціальних програм, які організовуються адвентистами. Кожен учень має можливість взяти участь у соціальних проєктах на базі місцевого закладу освіти або в міжнародних програмах, інформація про які розміщується на сайті адвентистського волонтерського центру. Загалом Церква Адвентистів сьомого дня намагається ретельно слідкувати за тим, щоб на базі її закладів освіти концепція особистісного розвитку реалізовувалася у повному обсязі. Це зроблено для того, щоб через адвентистські заклади освіти готувалися цілісні особистості, які будуть готові служити Богу та суспільству.

Ключові слова: всебічний розвиток особистості, фізична, духовна, соціальна, інтелектуальна, система освіти, Церква Адвентистів сьомого дня.

Сучасні освітні системи намагаються уникнути помилок минулого, коли в багатьох освітніх закладах не приділяли уваги цілісному розвитку особистості та основний акцент був лише на розвиток інтелекту. Немало сучасних освітніх систем проголошують важливість всебічного розвитку учня, але не завжди розробляються практичні інструменти для досягнення цієї мети. Концепція цілісного розвитку особистості є однією з фундаментальних засад філософії адвентистської освіти з самого початку її заснування (друга половина XIX ст.). Ця концепція підкреслює важливість всебічного розвитку учня у фізичній, інтелектуальній, духовній та соціальній сферах. За роки існування адвентистськими освітніми закладами були напрацьовані певні методи, заходи, інструменти тощо, які сприяють всебічному розвитку особистості. Огляд та дослідження практики застосування концепції гармонійного розвитку особистості адвентистськими освітніми закладами може збагатити інструментарій освітніх закладів, які проголошують важливість всебічного розвитку учня.

У протестантському світі освітня система Церкви Адвентистів сьомого дня – найбільша мережа освітніх установ, що існує в межах однієї конфесії [1, с. 172]. Згідно зі ста-

тистичними даними, на кінець 2019 року освітня система адвентистської церкви налічувала 2 044 709 учнів у 9 489 освітніх закладах. З них 162 335 студентів навчаються у 118 вищих освітніх закладах, 637 723 дітей навчаються в середніх школах та 1 237 388 учнів навчаються в початкових шкiл [2, с. 90]. Попри певну історію та кількість освітніх закладів адвентистської церкви, освітня система цієї церкви лише починається вивчатися українськими науковцями. Перше, і поки що єдине, дослідження цієї теми з'явилося у 2021 році. Куриляк Валентина Василівна присвячує адвентистській освіті окремий розділ у книзі «Адвентисти сьомого дня: від локальної групи до всесвітнього руху» [1, с. 172–201]. У цьому дослідженні представлені основні історичні етапи розвитку адвентистської освітньої системи та робиться короткий огляд освітньої філософії. Зважаючи на те, що освітня система адвентистської церкви недостатньо представлена в наукових працях на просторі України, ця тематика має великий потенціал для досліджень.

Метою статті є дослідження практики застосування концепції гармонійного розвитку особистості в освітніх закладах Церкви адвентистів сьомого дня, а саме дослідження буде зосереджено на практиці особистісного розвитку учня у фізичній, інтелектуальній, духовній та соціальній сферах.

Концепція гармонійного розвитку особистості підкреслює важливість розвитку у фізичній, інтелектуальній, духовній та соціальній сферах. Ця концепція є однією з ключових концептуальних засад філософії адвентистської освіти, тому її застосуванню приділяється особлива увага у школах та вищих освітніх закладах адвентистської церкви.

Фізичний розвиток учня. У питанні фізичного розвитку церковні заклади керуються принципами, які викладені в одній із доктрин адвентистської церкви. Ця доктрина вчить про важливість турботи про своє тіло та дотримання здорового способу життя. Серед них такі, як: фізична активність; сонячне світло; вживання достатньої кількості води; достатня кількість свіжого повітря; достатній відпочинок; збалансоване харчування та, переважно, рослинна їжа; утримання від вживання м'яса певних тварин; утримання від тютюну, алкоголю та напоїв, які містять кофеїн [3, с. 401–408].

Розглянемо застосування принципів здорового способу життя в адвентистських освітніх закладах на прикладі одного із принципів, а саме фізичної активності. У своїй докторській дисертації Бренда Чейс, аналізуючи діяльність вищих освітніх закладів, знаходить у двох закладах, які належать адвентистській церкві, близько 30 видів фізичної активності для студентів лише на території студентського містечка. Серед них вона виділяє наступні види активності: альпійська вежа, легка атлетика, бадмінтон, баскетбол, їзда на велосипеді, фітнес, гімнастика, хокей, веслування на байдарках, футбол, плавання, теніс, волейбол на інші [4, с. 353].

Інша можливість для учнів адвентистських шкіл розвивати своє тіло через фізичну активність – праця. Церковні освітні заклади приділяють значну увагу «освіті через досвід праці» (Work Experience Education – WEE). Згідно з філософією адвентистської освіти зразком у цьому є «перша школа», яка була заснована ще в Едемі. В ній перші люди не витрачали марно час, а за допомогою фізичної праці дбали про Едемський сад [5, с. 172]. В декотрих вищих освітніх закладах це не лише можливість фізичного розвитку, а ще можливість отримати гроші для оплати навчання.

Томас Гераті наводить приклади того, як «освіта через досвід праці» відбувається у різних освітніх закладах адвентистської церкви для різних вікових категорій. Учні початкової школи здобували досвід праці наступним чином:

Школа Б. Вчитель і учні підготували ґрунт та посадили дерева. Вони облаштували територію та доглядали за квітами та рослинами.

Школа В: Вчитель виставляє оцінки за фізичну працю учня вдома. Учні звершували такі роботи: розведення багаття вранці, доїння корів, прибирання сараю, розколювання та транспортування дров, годування курей, збір яєць.

Школа Д: Вчитель виставляє оцінки за фізичну працю учня вдома. Учні звершували такі роботи: доставлення щоденних газет, миття та витирання посуду, чищення підлоги, застелення ліжок, приготування вечірніх страв.

Томас Гераті наводить декілька прикладів про те, як здобували досвід праці учні середньої школи:

Школа А: Має вісім основних шкільних виробництв. Учні отримують гроші для покриття сплати за навчання. Усі студенти повинні працювати мінімум 1,5 години на день.

Школа Б: Заклад щороку будує один будинок, починаючи від проєктування, копання та заливки фундаментів, обрамлення, водопроводу, електромонтажу, фарбування та маркетингу. Учні приймають у цьому участь [6, с. 196–197].

Духовний розвиток учня. В освітніх закладах адвентистської церкви акцентується увага на духовному розвитку учнів, тому концепція духовного розвитку особистості має широку практику застосування. Розглянемо лише богослужіння та вивчення Біблії. Барбара Фішер пише, що богопоклоніння стимулює духовне зростання, та звертає увагу на такі можливості для богослужіння в адвентистській школі: богослужіння у класі, богослужіння для усієї школи, спеціальна серія зустрічей протягом тижня [7, с. 184].

У книзі «Освіта, заснована на християнських цінностях» Б. Фішер надає декілька порад для адвентистської школи щодо богослужіння. Серед них автор вказує на те, що богослужіння у класі звершується на початку кожного навчального дня та налаштовує учнів на весь день. Разом, учитель і діти, читають Святе Письмо, звершують молитву та співають. Також рекомендується доручати дітям самим готувати й проводити богослужіння, що стає для них цінним досвідом. Надається порада, щоб пропонувати окремим учням, або групі вибрати тему, підібрати музику, а також молитися.

У цій же книзі пишеться, що богослужіння для усієї школи (зазвичай один раз на тиждень) об'єднує в спільному поклонінні всю школу. Воно організовується капеланом, місцевим пастором або вчителями. Для дітей це найцінніший досвід, особливо якщо їх залучають до участі в музичному служінні, молитві, а іноді й до виступу з духовним повчанням.

Окремо виділяються поради щодо спеціальних серій зустрічей протягом тижня, де може брати участь вся школа або окремі вікові групи. Мета цього тижня – зосередитися на одній специфічній темі, важливій для всіх дітей або певної категорії. Богослужіння проводиться щодня в один і той же час та будується навколо конкретної теми. Для цих зустрічей існує можливість залучити спеціально запрошеного проповідника [7, с. 184].

Розвиток духовності учнів через вивчення Біблії в адвентистських школах відбувається різними шляхами. Одна з можливостей, інтеграція вивчення Біблії у програму кожного курсу та предмета на усіх рівнях навчання. Інша можливість полягає в вивченні Святого Письма окремим уроком. Керівництво відділу адвентистської освіти пише, що у початкових і середніх школах, а також в групах дошкільнят, вивчення Біблії проводиться через щоденні заняття. Вищі освітні заклади самостійно визначають предмети, які досліджують Святе Письмо, та повинні вивчатися щороку в обов'язковому порядку [8, с. 35].

Б. Фішер рекомендує під час вивчення Біблії у школі використовувати активний мультисенсорний підхід, який полягає у зверненні до історії (слухати й здійснювати відкриття), зверненні до розуму (вчитися і знати), зверненні до почуттів (любити й відповідати на любов), навчанні через практику (жити й віддавати) [7, с. 184].

Згідно з точкою зору Фішер якісні уроки вивчення Святого Письма забезпечують можливість зустрітися з Богом; спонукають дітей увірувати в Ісуса; допомагають учням зрозуміти своє місце у всесвітньому конфлікті між добром та злом; вчать через звернення до історії, розуму, почуттів і через практичну діяльність; спонукають до побудови відносин з Богом через Святе Письмо; містять в собі потенціал для змін у житті; розкривають історію спасіння; надихають до змін світу навколо; надають відповіді на найважливіші питання життя; стосуються вічних реалій; побудовані на вивченні реальних історій про реальних людей, які здійснювали реальні помилки й відчули реальні наслідки [7, с. 206].

Інтелектуальний розвиток учня. Адвентистські освітні заклади використовують широкий інструментарій для інтелектуального розвитку учня. У цьому дослідженні розглянемо лише два інструменти, завдяки яким, згідно з розумінням Церкви Адвентистів сьомого дня, відбувається інтелектуальний розвиток особистості: якість освіти та вивчення Біблії. Керівники адвентистських закладів несуть відповідальність за забезпечення якісної освіти [9, с. 16]. Для забезпечення якості освіти усі адвентистські освітні заклади – від дитячого садочка до вищого освітнього закладу – повинні регулярно проходити церковну акредитацію. Вищим освітнім закладам надає акредитацію Адвентистська Акредитаційна Асоціація, що об'єднує вищі адвентистські заклади по всьому світу [9, с. 3], школи акредитуються її повноважними представництвами.

Адвентистська церква розглядає Святе Письмо, як найефективніший засіб інтелектуального виховання [10, с. 121]. Адвентистські освітні заклади використовують Святе Письмо для того, щоб учні отримали навички критичного мислення та виховувати мислездатних людей, які не повторюють бездумно чужі думки. Згідно з філософією адвентистської освіти християнський світогляд не є сліпе прийняття певної системи переконань, всі учні повинні бути в змозі пояснити, у що і чому вони вірять [7, с. 204].

Соціальний розвиток учня. Одним із методів соціального розвитку учня в адвентистських освітніх закладах є залучення до різних заходів служіння потребам суспільства на волонтерських засадах. Це є важливим складником адвентистської освіти, тому під час свого візиту акредитаційна комісія вивчає наявність організованої волонтерської служби для потреб людей, які цього потребують (наприклад, біженців, бездомних) [9, с. 122]. Учні мають можливість брати участь у програмах, що організовує освітній заклад або залучитися до інших програм через адвентистський волонтерський центр, який пропонує як короткострокові, так і довгострокові програми. На сайті адвентистського волонтерського центру (<https://adventistvolunteers.org>) розміщується інформація про існуючі волонтерські програми, а також про людей, які бажають брати участь у програмах як волонтери.

Рауль Лозано детально дослідив питання участі студентів адвентистських закладів у волонтерських програмах, які орієнтовані на потреби навколишнього суспільства. Досліджуючи діяльність трьох великих адвентистських освітніх закладів, він виділяє проекти, у яких студенти були найбільш активними: роздача їжі, одягу чи іграшок бідним; викладання семінарів з питань здоров'я, сім'ї або освіти; прибирання будинків, дворів або вулиць [11, с. 230]. Лозано доходить висновку, що участь у громадських роботах вплинула на соціальний, духовний та особистісний розвиток студентів [11, с. 229]. Студенти, які брали участь у заходах, підкреслили, що досвід служіння суспільству викликав їх інтерес до допомоги іншим (94% респондентів) та більшість з них планують брати участь у волонтерській роботі після закінчення закладу (75% респондентів) [11, с. 123]. Отже, через участь у волонтерських проектах учні здобувають досвід допомоги іншим, що допомагає

розвивати соціальну складову особистості. Досвід допомоги іншим формує розуміння важливості жити не лише для задоволення власних потреб.

У цьому дослідженні були розглянуті декотрі шляхи практичного застосування концепції гармонійного розвитку особистості в освітніх закладах Церкви Адвентистів сьомого дня. Було виявлено, що адвентистські освітні заклади мають та використовують різноманітний інструментарій для практичного втілення концепції всебічного розвитку учня у житті. Були розглянуті лише основні практики розвитку особистості у фізичній, духовній, інтелектуальній та соціальній сферах. Для фізичного розвитку учня створюються умови для різноманітної фізичної активності та приділяється увага тому, щоб учень отримав досвід фізичної праці. Духовність розвивається за допомогою різноманітних богослужінь: в окремому класі, загальних та за спеціальною тематикою. Також для духовного розвитку приділяється увага вивченню Святого Письма. Біблія інтегрується в усі предмети, а також є окремі уроки по її вивченню. Згідно з філософією адвентистської освіти, вивчення Біблії впливає на розвиток інтелекту. Крім того, приділяється увага якості освіти для забезпечення достойного інтелектуального розвитку. З метою контролю якості освіти в адвентистській церкві створена система церковної акредитації для шкіл та вищих освітніх закладів. Соціальний складник особистості в адвентистських закладах формується завдяки залученню учнів та студентів до волонтерських програм, які орієнтовані на потреби суспільства. Молодь може брати участь у програмах, які організує освітній заклад, або завдяки спеціальним проектам брати участь у програмах по усьому світу.

Список використаних джерел

1. Історія Церкви Адвентистів сьомого дня в Україні: у 3-х т. / Редкол.: Куриляк В. В. (голова), Костюк М. П., Шевчук В. А. Т.І. Адвентисти Сьомого Дня: від локальної групи до всесвітнього руху / За ред. М.П. Костюка. Київ : Дух і літера, 2021. 276 с.
2. Annual statistical report. General Conference of Seventh-day Adventists. 2020. URL: <https://documents.adventistarchives.org/Statistics/ASR/ASR2020A.pdf>
3. В начале было Слово. Изложение основ библейского вероучения Церкви адвентистов седьмого дня [пер. с англ.]. Заокский: Источник жизни, 2019. 544 с.
4. Chase, B.G.P. Philosophy and Practice of Wholistic and Physical Student Development at Select Seventh-day Adventist Higher Educational Institutions and Work Colleges: Dissertations / B. G. P. Chase; chair J.V.G. Matthews. Berrien Springs: Andrews University, 2020. 341 с.
5. Tucker J.A. Pedagogical Applications of the Seventh-day Adventist Philosophy of Education. *Journal of Research on Christian Education*. 2001. № 10. 169–185 с.
6. Geraty, T. S. Work Experience Education for Seventh-day Adventist Schools and Colleges in the 21st Century. Thomas S Geraty. Institute for Christian Teaching. 1993. № 10. 187-203 с.
7. Фишер Б. Образование, основанное на христианских ценностях / Барбара Фишер [пер. с англ.]. Заокский: Источник жизни, 2016. 256 с.
8. Руководство отдела образования. Евро-Азиатский дивизион. М., 2013. 83 с.
9. Accrediting Association of Seventh-day Adventist Schools, Colleges and Universities – Silver Spring, 2019. 141 с.
10. Уайт Е. Виховання та освіта / Еллен Уайт. Київ : Джерело Життя, 2013. 320 с.
11. Lozano R. The Relationship between Community Service Involvement and Student Outcomes in Mexican Higher Learning Institutions: дис. докт. пед. наук / Lozano Raul Andrews University, 2011. 294 с.

THE CONCEPT OF PERSONAL DEVELOPMENT IN SCHOOLS OF THE SEVENTH-DAY ADVENTIST CHURCH

Kostyantyn Kampen

Ukrainian Institute of Arts and Sciences,

Faculty of Humanities, Department of Philosophy, Theology and Church History

Institutska str., 14, 08293, Bucha, Kyiv region, Ukraine

The article examines the practical methods of personal development of students in educational institutions of the Seventh-day Adventist Church. The development of physical, spiritual, intellectual and social spheres of personality is considered. It is stated that for the physical development of students Adventist educational institutions integrate into the educational process eight principles of a healthy lifestyle, practiced by this religious organization since its inception. It is established that the physical component of students in the Adventist educational system is developed with the help of two tools, namely: various physical activities and through the so-called "work experience". It is determined that the spiritual sphere of students' personality, Adventists usually develop by participating in worship services and lessons on the study of the Scriptures, some components of which are integrated into the educational process through the main and additional school subjects. Methods of intellectual development of the student include the process of constant updating of the educational base and systematic verification by an international accreditation commission, which monitors compliance with quality requirements in educational institutions of the Seventh-day Adventist Church. Regarding the development of the social component of students' personality, it is realized through the involvement of students in various volunteer and social programs organized by Adventists. Each student has the opportunity to participate in social projects on the basis of a local educational institution or in international programs, information for which is posted on the website of the Adventist Volunteer Center. In general, the Seventh-day Adventist Church strives to ensure that the concept of personal development is fully realized through its educational institutions. This is done in order to prepare whole individuals through Adventist educational institutions who will be ready to serve God and society.

Key words: holistic personality development, physical, spiritual, social, intellectual, education system, Seventh-day Adventist Church.